

Dana is met haar ouders
gevlucht uit Syrië

SPELEN IN NIEMANDSLAND

Ze dromen in het Nederlands, eten brood met pindakaas en kennen de liedjes van Kinderen voor Kinderen uit hun hoofd. Toch moeten ze misschien terug naar een land dat ze zich niet eens meer herinneren. Wie zijn die kinderen in asielzoekerscentra? Journalist Marion van Es liep een dagje

Tekst Marion van Es Fotografie Anne Reinke

Het is waterkoud buiten. Handenvrijvend staan we te wachten bij de ingang van de school, tot een groepje kinderen, gehuld in gewatteerde winterjassen en wollen mutsen, uitgelaten op ons af komt rennen en hun armpjes om ons heen slaat. Trots tonen ze hun zojuist gemaakte werkjes en vertellen in foutloos Nederlands over wat ze vandaag allemaal hebben meegemaakt op school. De kleintjes hebben geknutseld en gespeeld in het klimhuis, de grotere kinderen leerden over de Romeinen. Op het oog lijken dit gewone kinderen, maar schijn bedriegt.

Hun school staat namelijk binnen de hekken van het asielzoekerscentrum (azc) van Almere. Zij en hun ouders zijn vaak huis en haard ontvlucht en wachten – meestal jaren – op bevestiging of ze in Nederland mogen blijven. Soms komt er slecht nieuws en moeten de gezinnen terug naar het land van herkomst, ook de kinderen die al hun hele leven in het azc wonen. Centrumcoördinator Lotte Husing deelt briefjes uit. Daarop staat op welke tijd ze straks welkom zijn bij de Nationale Stichting ter Bevordering van Vrolijkheid, een stichting die creatieve activiteiten organiseert voor de kinderen en jongeren

in Nederlandse asielzoekerscentra. “De meeste kinderen hier hebben een stressvolle periode achter de rug, vaak gepaard met oorlog en geweld,” legt Lotte uit. “Vaak hebben ze noodgedwongen veel verantwoordelijkheden op zich moeten nemen. Bij de Vrolijkheid vragen we bewust niet naar wat ze hebben meegemaakt, tenzij ze daar zelf mee komen. In de activiteiten kunnen ze zich leren uiten, hun ervaringen verwerken en talenten ontwikkelen. Zo kunnen ze weer even kind zijn.” Het is vandaag erg druk. Het centrum is overbezet, zelfs de gymzaal is omgetoverd tot noodopvang en staat vol met stapel- >

Kayana (rechts) mist haar vader, die is nog in Jamaica. Gelukkig is ze wel met haar zusje Leona.

Klein maar voorlopig warm

Bij de Vrolijkheid kunnen de kinderen weer even kind zijn

Fayaz wil later graag in de dierentuin werken

Of ze in Nederland mogen blijven is voor veel kinderen soms jarenlang onzeker

Dana is nog een beetje stillietjes

Door creatief bezig te zijn, kunnen de kinderen hun nare ervaringen verwerken

bedden. De ongeveer 700 bedden zijn allemaal vol. Een groot deel van bewoners komt uit Eritrea, een land waar veel mensen honger lijden, de dienstplicht soms tien jaar duurt en waar de regering kinderen al vanaf hun 15e jaar verplicht om militaire training te volgen. Maar ook de nog steeds voortdurende burgeroorlog in Syrië heeft gezorgd voor een extra stroom vluchtelingen.

Geen huis meer

Terwijl we over het terrein lopen, wordt Lotte constant begroet. De meeste bewoners kennen haar. “Soms kom ik alleen even iets vragen en word ik meteen op de thee gevraagd. Ook dat hoort soms bij mijn werk,” lacht ze. Ook ik krijg te maken met gastvrijheid, als de Syrische Gidah ons haar woning laat zien. Drie maanden geleden is ze met haar man en dochtertje naar Nederland gevlucht. Teruggaan is geen optie, vertelt ze. “Het is daar niet meer veilig voor ons. En zeker niet voor haar.” Ze wijst naar de 4-jarige Dana, een meisje met grote bruine ogen en donkere krullen dat op een bed vol knuffels naar een tekenfilm zit te kijken. Gidah is blij dat ze in Nederland terecht konden, maar ze mist hun mooie grote huis in Aleppo. Hier in Almere moeten ze de kleine woning – een woonkamertje, keuken en drie kleine kamertjes waar net een bed in past – delen met twee andere families. Terwijl Gidah de glazen volschenkt, ga ik naast een van

de andere bewoners zitten. De vrouw staart verdrietig naar haar telefoon, waarop ze filmpjes afspeelt van een meisje van een jaar of drie. In gebrekkig Engels vertelt ze dat ze uit Damascus komt, de hoofdstad van Syrië. Haar man en vier kinderen zitten in Turkije en wachten tot ze toestemming krijgen om ook naar Nederland te komen. Ze heeft ze al vier maanden niet gezien, en het kan nog wel maanden duren. “My home,” zegt ze en laat me een foto van een ingestorte berg stenen zien. Er rolt een traan over haar wang. Ook ik heb moeite om het droog te houden. De beelden uit het journaal komen opeens wel heel dichtbij. Ik vraag me af wat deze mensen allemaal

SPEELMOGELIJKHEDEN

In Nederland groeien 33.000 kinderen op in sobere opvangcentra met minimale speelmogelijkheden. Stichting Het Vergeten Kind zet zich in om een kindvriendelijke leefomgeving te creëren waardoor deze kinderen weer kind kunnen zijn. Kijk voor meer informatie of om te doneren op www.hetvergetenkind.nl. Stichting de Vrolijkheid wil er zijn voor de ongeveer 8000 kinderen die op dit moment in Nederlandse asielzoekerscentra wonen. Lees meer over hun werkwijze op www.vrolijkheid.nl.

hebben meegemaakt, wat hun kinderen voor verschrikkelijks hebben gezien. Gidah's dochtertje Dana bijvoorbeeld, die deze middag ook naar de Vrolijkheid gaat. Ik loop met haar mee en ga naast haar zitten als ze een beetje verlegen op een stoel klimt. Stilletjes beplakt ze een glazen waxinelichthouder met stukjes gekleurd papier. Als ze al praat, is dat in een mix van Nederlands, Engels en Arabisch. Een beetje bangig kijkt ze naar de andere kinderen aan tafel, die druk lachen en spelen. Pas als Dana begint over haar grote idool, Disneyprinses Sofia, verschijnt er een lach op haar gezicht. Ik zie een wereld van verschil tussen dit kleine, stille meisje en veel kinderen die al veel langer in het centrum

De meeste kinderen leren op school heel snel Nederlands

wonen. De 5-jarige Leona bijvoorbeeld, die hier al drie jaar is. Ze is vrolijk, helemaal niet verlegen en klimt meteen bij me op schoot. Ze vindt het leuk op het azc, vooral omdat ze veel mag spelen en kleuren. Wel mist ze haar papa, zegt ze, die is nog in Jamaica. “Daar moet je met een vliegtuig heen, en ik ging daar toen slapen,” weet ze. Grote kans dat dit haar enige herinnering is, en dat is misschien maar goed ook. Veel kinderen wonen al jarenlang in Almere, ook de 7-jarige Fatime uit Afghanistan. Ze was drie toen ze met haar ouders en broer naar Nederland kwam en heeft inmiddels nog drie jongere zussen, die in het centrum zijn geboren. Ze oefent vaak haar massages op hen, want later wil ze graag ‘een eigen massagewinkel’. In Nederland welteverstaan, niet in Afghanistan. Behendig rijgt Fatime kraaltjes aan een ketting, die ze voor haar moeder maakt. Mama heeft er al een aantal in de kast liggen, want Fatime heeft inmiddels al veel verschillende kunstwerken bij de Vrolijkheid gemaakt. Ze wil niet terug naar haar geboorteland, maar dat hoeft ook niet, zegt ze. “Als je hier vijf jaar bent, krijg je een kinderpardon.”

Dromen

Het is niet zo simpel als Fatime denkt. Of mensen wel of niet in Nederland mogen blijven is complex; elk geval is anders. Sommige gezinnen wonen al tien of twaalf jaar in het azc en hebben nog steeds geen zekerheid over hun lot. In die tijd moeten ze soms meerdere keren naar een ander centrum verhuizen, waardoor de kinderen moeilijk vriendjes kunnen maken. Wel gaan ze in Nederland naar school, spreken ze de taal en eten ze pindakaas en hagelslag op brood. “En toch moeten die kinderen soms terug naar het geboorteland van hun ouders,” vertelt Lotte. Souleha (9) en Amir (11) bijvoorbeeld, die in het azc zijn geboren en de liedjes van Kinderen voor Kinderen uit hun hoofd kennen. Zij moeten binnenkort terug naar Iran, waar ze de taal niet spreken. Ook de 11-jarige Reza, die samen met zijn moeder en zus uit Afghanistan is gevlucht, wacht al jarenlang op een verblijfsvergunning. Zijn vader is opgepakt door de Taliban, ze hebben sindsdien nooit meer iets van hem vernomen. Toch zou het kunnen dat het gezin wordt teruggestuurd. “Ook voor ons is dat heftig,” vertelt Lotte. “Je weet nooit wanneer je iemand voor het laatst ziet. Gelukkig hebben kinderen veel veerkracht en vinden ze wel hun weg in de moeilijke situatie. De

meeste kinderen vinden het leuk om creatief bezig te zijn. Bij de Vrolijkheid kunnen ze workshops volgen, zoals beeldende kunst, theater, dans of drumles. We geven ze de ruimte om op die manier hun verhaal te vertellen en hun ervaringen te verwerken. Het is ook een moment waarin ze even alle zorgen rondom de procedure kunnen vergeten.”

Fayaz (10) is één van de kinderen die al jarenlang in de ambtelijke molen zit en nog steeds niet weet of hij mag blijven. Ook weet hij niet waar zijn vader is, zegt hij. Naar zijn geboorteland Afghanistan wil hij absoluut niet terug. Zijn gezicht betreft: “Daar is alleen maar oorlog.” Maar ook in het centrum vindt hij het niet echt leuk. School vindt hij maar stom, liever gaat hij voetballen. Of gewoon een beetje dromen. Over de dolfijnenshow die hij zag in het Dolfinarium bijvoorbeeld, en de zeehonden. Later wil hij graag zeehondenvoerder worden in de dierentuin. In ieder geval kan hij niet wachten tot hij 18 is, zodat hij zijn rijbewijs kan halen en overal naartoe kan rijden waar hij maar wil. Het is inmiddels flink druk, alle tafels zitten vol kinderen die ijverig kleuren, schilderen of kettingen maken. Straks gaan ze weer naar huis, waar ze niet veel meer kunnen doen dan televisie kijken. Nederlandse tekenfilms. Voor hen geen PlayStation of Barbiehuis, geen kamer vol speelgoed.

Wel een huis vol mensen, die soms een taal spreken die ze niet kunnen verstaan. Terwijl de andere kinderen samen spelen, kruipt Fayaz steeds in zijn eentje in een hoekje. Hij heeft geen zin in de herrie, zegt hij. “Het is de hele tijd al zo druk in mijn hoofd.” Ik vraag me af welke herinneringen dit jongetje achtervolgen, en of hij binnenkort terug zal moeten naar dat land vol oorlog. Als we de tafels leegruimen en de achtergelaten tekeningen aan de muur hangen, treuzelt Fayaz om te vertrekken. “Komt u volgende week weer?” vraagt hij mij. “Of nooit meer?” Ik zeg dat ik niets kan beloven, behalve dat ik over hem ga schrijven. Hij glundert. “Schrijft u dan wel op dat ik de salto achterover kan, net als die ene dolfijn?” Ik hoop zo dat Fayaz ooit zeehondenvoerder mag worden... □

‘Souleha en Amir zijn hier geboren, maar moeten toch terug naar Iran. Ze spreken de taal niet eens!’